

Kako je moglo nastati ovo što imamo i kako mi to gledamo danas, poslije 100 dana radova

Gradnja objekata piramidalnog karaktera nastala je sasvim spontano iz razloga zaštite od nadolazeće katasofe. Tako nešto je mogla predvidjeti civilizacija, koja je imala znanje i sposobnost da ne ostane zatečena nadolazećim pogubnim događajima.

Visočka dolina svakako nije izgledala ovako, nekada davno, prije ledenog doba. Ako se računa da je ledeno doba na ovim krajevima imalo neki manje ekstreman oblik u kom se moglo živjeti u punom značenju te riječi, sa potpuno definisanim opstankom, posebno lancem ishrane, može se zaključiti da su oni koji su se nalazili u Visočkoj dolini imali sve preduslove da u njoj i opstanu bez obzira šta se dešavalo u nadolazećoj katastrofi *(potopu doline postepenim nadiranjem vode)*, geološki rečeno, transgresivnim procesom. Ako kažemo godinama, moramo to potkrijepiti sa podacima o s početka kraja ledenog doba.

Prema nama dostupnim podacima, ledeno doba je, geološki, prestalo prije nekih 20.000 godina. Ako teorija koja govori o trajanju ledenog doba i njegovom kraju, kaže da je to bio „relativno brz period“ za naše poimanje vremena, onda gradnju objekata u Visočkoj dolini možemo smjestiti u te okvire.

Geološki gledano, Visočka dolina je bila prilično stabilna od tada, posebno gledajući na litolitski materijal iskopa sondažnih bunara. Doduše, ti iskopi su stvarno neznatnih, ali vrijednih dimenzija u odnosu na veličinu objekata. Izuzev malih strukturno-tektonskih promjena, u vidu - lomova i postojanja (?) normalnih rasjeda koji su tačno identifikovani i locirani (*Dr Smailbegović*), značajnijih pomjeranja (*pokrova ili dijela litosfere*) nije bilo. Vremenski datirati rasjede biće moguće kad se utvrdi starost vidljivih slojeva, a time i starost početka gradnje objekata.

Zašto su građeni objekti koje imamo?

Očito su imali, po meni, preventivni karakter u svrhu opstanka (gore navedeno) i građeni su oko nekog, već postojećeg prirodnog «jezgra» koji su odgovarali veličinom i oblikom potrebama tadašnjih stanovnika. Objekti su građeni za manji ali, odabrani-elitni broj stanovnika i na neki način predstavljaju, svojevrsnu » **Nojevu arku** «na našim prostorima.

Veličina samih objekata diktirana je građevnim materijalom koji se mogao naći u neposrednoj okolini (*šljunak u dolini Fojnice i Bosne, a kamen pješčar na lokalitetu Usijela, Prljuga, odmah neposredno uz objekte*). Kako je prisutna količina materijala dovoljna za jedan piramidalni objekat, tipa našeg «Mjeseca», isti je i izgrađen pretežno od pješčara. Ostala dva piramidalna objekta u Visočkoj dolini «Sunce» i „Zmaj“ građeni su i dograđivani ljevanim materijalom, za čiji osnov su poslužili različiti tipovi šjunka. Isto tako se može postaviti pitanje:

- šta je sa stanovnicima koji su bili prekobrojni, ali i dati odgovor koji može biti jedino realan?!

Već je rečeno da se gradnja vršila za odabrane.

Ostatak prekobrojnih je, ili ostao na gradilištu ili je krenuo ka sjeveru, odnosno tamo gdje je granica otapanja leda omogućavala iole normalnije uslove za život!?

Visočka, piramidalna forma «Sunce», građena je na sasvim svojevrsan način. Naime, prema ocjeni GIT (Građevinski Institut Tuzla), prema sadašnjoj standardizaciji, u izgradnji je korišten cement (*tipa 450-580*), izuzetne jačine sa nepoznanicom porijekla takvog vezivnog i građevinskog materijala.

Piramidalni objekat «Mjesec» je građen od materijala sa lokacija koje sam spomenuo, uz dopunu da su, *platoi građeni teksturiranim površinama koje su mogle biti ljevane od pijeska uz vezivni materijal koji je korišten na piramidi Sunca*. Kako još do sada nije

izvršena analiza pjeskolikog materijala, ne može se sa sigurnošću tvrditi da je sve građeno umjetnim materijalima (uslovno rečeno). Međutim, može se tvrditi da je korišten građevinski materijal sa lica mjesta, uz dopunu vještačkim „sintetskim“ materijalima.

Civilizacija kojoj polučujemo izgradnju bila je itekako napredna u svakom pogledu. Očito da su poznavali kalendar, čim su mogli predvidjeti promjene vremena (*u kraćem vremenskom intervalu*),

- znali predvidjeti događaje (*posmatranjem kretanja nebeskih tijela*) za duži vremenski period. Između ostalog, znali su za trenutni položaj planete Zemlje i njen nagib prema Suncu (provjereno na dan solsticija u prisustvu dr. Ad.Barekata), i za sve „posljedice“ koje dolaze zbog toga;

-znali su za kosmički sjever i za magnetni sjever (*dokazano provjerom orjentisanosti sjeverne strane objekta prema kosmičkom sjeveru, od strane stručnjaka Federalnog Zavoda za geodetske poslove*).

Poznavali su i pojavu promjene magnetskog fluksa, odnosno kretanja magnetskih silnica i period u kom dolazi do njega. (*Mi smo to saznali nedavno*). Uz sva nabrojana poznavanja, ***tadašnja civilizacija je bila na izrazito visokom stepenu tehničkog i duhovnog razvoja, o čemu govore i zdanja koja su podigli u Visočkoj dolini piramida***. To su bili radovi za koje se i danas može tvrditi da su nezamislivi u sadašnjosti, što predstavlja jedan od uzroka “kratkovidosti“ određenog kruga stručnjaka i Institucija. Koje količine materijala su prenesene i ugrađene, lako je izračunati prema zapremini aktuelnih objekata. Međutim, treba sračunati količine materijala koje su donesene i koje su pritisnute i nabijene do 180 Kilo paskala, koliko danas iznosi tvrdoća nastalih slojeva (litološkog materijala) iznad postojećih platoa-definisanih pločama pješčara, za koje smatramo da su prvi »sakupljači« kišnice, (pored onog platoa, na vrhu Plješivice). Ako želimo navesti paralelu, a potrebno je, između poznatih piramida u svijetu i ovih naših piramidalnih objekata u Visokom, ***mora se navesti jedina sličnost koja se ogleda u formi istostraničnog trougla ukomponovanog u trougaone i četvorouglaone forme piramidalnog objekta***. Ostalo se, za sada, ne može prepoznati.

S toga, porediti piramide (Egipat,J.Amerika...) sa ovim objektima u Visočkoj dolini piramida, nema smisla.

Posmatrano sa geološko/arhitektonsko-građevinskog aspekta, objekti u Visočkoj dolini piramida su posebni po kompoziciji materijala i načinu slaganja istog. Različiti oblici kamena pješčara, lapora, gline i njihovih prelaznih varijanti, dobijaju svoju svrhu tek kad se posmatraju zajedno, a nikako odvojeno. Svaki od ovih prisutnih materijala ima svoju funkciju u kompletu sačinjenih «sendviča». Jedan tip pješčara koji zaliježe sve niže kako se približavamo temeljima dograđenog objekta prema jezgru, a koji okružuje piramidalni izdanak, pokazuje vrlo interesantnu funkciju. Kada se otkopaju slojevi zemlje i kada se dođe do slojevitog kompozicije materijala, vidljivo je da je pješčar veoma vlažan. Geološki gledano, utvrdili smo da tzv. Vlažnost, u zavisnosti od saturiranosti pornih šupljina ili fraktura, potvrđuje porozitet i permeabilitet kretanje vode, i u pravcu izlaza i ulaza u strukturu brda. Pješčar je relativno lomljiv i nepostojan dok je mokar, ali kad se osuši, pokazuje sasvim drugačije osobine. Da se smjer kretanja vode uvijek može pretpostaviti izlazu vode iz dubine objekata, potvrdu tvrdnje možemo naći u sondi B-2 i sondi br.12 (temelji građevinskog objekta). Naime, čeonni zid objekta ostaje intenzino mokar sve dok iza njega ima vode (povremeni potocić).U slučaju padavina kamen se natapa, ali nije mokar. Isti preuzima vanjsku vodu sve dotle dok vanjski potok ne izjednači zasićenost vodom strukturu - iza zida. Proces se nastavlja, a iz zida curi voda, čineći proces kontinuiranim.

Ako se posmatra ***padina objekta***, nameće se zaključak, prema boji izrasle trave, da su ta mjesta na kojim izlazi voda uvijek za jednu nijansu svježija a trava zelenija. Znači da ***imamo***

stalni priliv vode kroz pješćar, tj. dreniranje unutrašnjosti objekta, sve dotle dok u unutrašnjosti ima višak potrebne vode. Isto tako, u periodu kiša, smijer kretanja vode je obrnut i voda se polagano infiltrira u unutrašnjost objekta do potrebne koncentracije vlage koja osigurava stabilnost slojeva.

Pojava slojeva lapora i laporovite gline je objašnjiva samo onda ako se pretpostavi nepropusnost lapora i gline. Međutim, struktura rešetke u glini i karakter vezivosti vode u glini i laporu u našem slučaju, do danas nije ispitana. S toga se u potpunosti ne može poistovjetiti sa stanjem koje je organoleptički utvrđeno u zavisnosti od strukturne vlage kao i karaktera amortizacije ljepljivosti i nepropusnosti, koju glina i lapor imaju dok su vlažni..

Karakter stepenaste forme gradnje, koja je primjenjena na piramidalnom objektu Plješivice, («Mjeseca») stoga i ima karakter visine od 1.1-1,5 m i nikako nema čeonu stranu obrađenu kamenom kao kod ostalih piramida u svijetu.

»Osnovna stavka osporavanja postojanja piramidalnih zdanja je, nedostatak čeonih zidova«

Opravdanje koje mi zastupamo je upravo u konceptu postojanja lokalnih vremenskih uslova i vrsti materijala koji se može naći na datom terenu i koje ima svoj smisao samo, uz poštovanje iznesenih zaključaka.

Karakter zdanja «Mjeseca» ;Hrašće, odnosno Plješivice, pokazuje jedan drugi karakter objekta nego što je Visočica, odnosno, objekat Sunce

Očito je da u prvoj i drugoj projekciji, objekat predstavlja formu cvijeta iz kojeg izranja piramidalna forma.. ***Znači, forma objekta je nastala oko nekog postojećeg objekta za koji se može pretpostaviti da je doručeno brdo,odnosno kameni ili stijenski oblik koji je dozvoljavao doradu i orijentaciju prema stranama svijeta.*** Unutrašnjost objekta je još nedostupna ,tako da možemo samo pretpostavljati da li je šuplja i u kojoj je to mjeri.

Vratimo se onda na gradnju i razloge gradnje.

Znači, počelo je otapanje leda. Nivo voda počeo je rasti. Graditelji su to znali i bili su spremni. Morala se napraviti zaštita od nadolazeće vode. ***Karakteristika gradnje je takva da je svaki stepen ili nivo, odnosno površinski dio, građen u obliku platoa do centralnog jezgra, tako da predhodni nivo izgleda zavučen pod naredni.*** Pojedini platoi su urađeni kao funkcionalni. Na njima nema formi otisaka kapljica kiše, nogu ptica ili bilo kojih ostataka koji nastaju i ukazuju na dinamiku prirodnog ambijenta. ***Izostanak ovih nalaza, navodi nas samo na zaključak da su svi popločani platoi građeni od sintetskog (rukom rađenog) materijala, ploča tipa pješćara.*** Nagib ploča je uvijek do 5 stepeni ka unutrašnjosti ili osi brda. Kao zaključak se može iznijeti da su platoi namjerno građeni tako. Može se isto tako pretpostaviti da je piramidalni dio “(slegnuo)” i na taj način povukao plato ka osi prirodne forme. Bilo koja tvrdnja, ako se dokaže, može potvrditi statičku definisanost platoa što je trebalo znati i umjeti. Nigdje nemamo pojavu istiskivanja nanesenog materijala, nego pojavu osciliranja visine, kao posljedicu primanja i lučenja vode iz konstrukcije objekta. Naš objekat Plješivica stoga ima različite visine ljeti i zimi. Geološki gledano, u poprečnom profilu iskopenih sondi, upravo na kosinu brda, primjećuje se jedna karakteristika gradnje i prestanak (odsustvo) pojedinih slojeva lapora i laporovite gline. Formiranje pojedinih slojeva, horizontalno na kosinu, je sasvim prihvatljiva teoretska postavka, kada se pretpostavi da je gradnja išla uvijek brže nego je voda nadolazila, bar za jednu stepenicu. ***Otuda se može nametnuti i zaključak egzistiranja nekoliko generacija.*** Međutim, ako uspijemo prodrijeti u unutrašnjost objekta, predhodna tvrdnja će sama po sebi doći. Kako se dobro vidi prema profilu iskopa, u pojedinim periodima, nivo vode se brže dizao. Graditelji su to znali i bili su spremni za to. Dostignuti nivo je uvijek bio popločan kamenom pješćarom debljine od 10 do 20 mm. Upravo iznad tog sloja se javlja sloj koji je tamniji i u kom postoji dosta organske materije. Uglavnom je to

lišće i sitne grančice, odnosno naplavljeni materijal, nanesen sa strane. Debljina navedenog sloja je od 2,5- 5 cm. Njihovo međusobno rastojanje nikada nije isto, iako može navesti na zaključak da su to slojevi koji su nastajali u jesen i proljeće kada se nivo vode naglo povećavao. Graditelji su bili uvijek spremni za to, tako da je nastanak sloja iskorištavan kao nadzida visine i korišten je u smislu povećanja visine objekta. *Jedino što danas sa sigurnošću možemo tvrditi je da je dogradnja objekta završena kad je u dolini nivo vode opao za nekih 250 do 300m.*

Nalazi u dolini Bosne govore o tome da je život postojao na lokalitetu sela Okolišća prije 7.000 god. Iz tog razloga možemo zaključiti da su se objekti gradili sve dok je voda rasla i dok se materijal mogao dovlučiti veoma lako i u velikim količinama, galijama o kojim postoje legende, kao i njihovim vezovima...mjestima gdje su postojale halke za vezanje istih. *(Jedno takvo mjesto smo identifikovali i locirali u Visočkoj dolini).*

Koliko godina je trebalo da se voda povuče i da se stvore uslovi za nastanak uslova za život u selu Okolišću?

Kada se uzme podatak da na objektim visina sloja humusa iznosi preko 30 cm, u selu Okolišće 40 cm, a prema pedološkoj teoriji o starosti reproduktivnog dijela tla, (humusa), 250-300god/cm, onda *ispada da je gradnja objekata završena početkom laganog opadanja nivoa vode u dolini*, odnosno prestanka ledenog doba. Kada se u kontekst definisanja starosti piramidalnih objekata u Visočkoj dolini, stave i predhodni podaci, onda ***ispada da su piramidalni objekti stari 10.000-12.000 godina.*** Koliko je godina trebalo da se voda povuče iz Visočke doline, nije nam poznato. Geolozi će nam pomoći u tome. Kada bi mogli znati i taj podatak onda bi mogli tvrditi da starost objekata dolazi do blizu 20.000 godina, odnosno do vremena prestanka ledenog doba. Gledajući na već poznate podatke, naša pretpostavka ima itekako opravdanje jer se potpuno slaže sa podacima koje nam nudi dostupna nauka, a da uopšte ne tražimo organsku materiju na osnovu koje bi odredili starost temeljnih dijelova objekata, a s tim, i opštu starost istih. Prema tome, ***naši arheolozi*** ne moraju gubiti vrijeme u traženju artefakata na osnovu kojih bi odredili starost objekata metodom C14, ***nego moraju postojeće nalaze staviti u kontekst prirodnih, već po potrebi, doradenih oblika***

Geologija je već dala osnovne elemente određivanja starosti, te oni moraju samo nastaviti svoja istraživanja i svojim metodima potvrditi i vremenski definisati namjenu i starost objekata.

Nešto sam rekao naprijed o objektu Visočica,piramidalnom objektu »Sunce«.

Kada se krene od nađenih i dokazanih materijala od kojih je izgrđena forma objekta, onda je potrebno malo razmisliti i o načinu gradnje.

Neosporno je da je gradnja počela u isto vrijeme i na isti način transportovanja, kojim se materijal dovezio. Graditelji su prema svojim saznanjima tačno gradili visinu koja je garantovala sigurnost objekta od nadolazeće vode. *Ugaoni nagib strana je tačno određen prema pritisku vode.* Slojevitost obloge i način smicanja slojeva obloge govori o tome da je trebalo riješiti samo temelje objekta i način vezivanja obloge za postojeću osnovu. Pukotine koje su danas prisutne na mjestima gdje nije bilo erozije govore da je temeljenje kontinuirano izljevne strukture toliko dobro urađeno da pukotina (čija širina od 10 cm) predstavlja jedan izuzetno značaki oblik gradnje i vezivanja za postojeću podlogu. Konstrukcija pronađenih ivica govori o tome da se forma objekta morala zasnivati na izuzetnom graditeljskom znanju. Potvrda zaštite prostora od nadolazeće vode je potpuno definisana i termalnim anomalijama, sporije hlađenje od objekata okoline, koja prizilazi iz oblika «sendvič» gradnje, konzervacija, izolacija .(Dr. A Smailbegović).

Kako je bilo moguće zaštititi prostor unutar objekta.?

Veoma jednostavno.

Oblogom od zemlje čiji je osnovni sadržaj lapor i glina, kao nepropusni sloj. Otkriveno na licu mjesta, čime je potvrđena i legenda koja govori o karakteru gradnje. Međutim, legenda može biti vodilja ali nikako naučni pristup dokazivanja, te je kao takvu možemo izbaciti iz konteksta naučnih dokaza.

Koja voda je okruživala objekat.?

Slana.

Onda je trebalo napraviti rezervoar slatke vode unutar objekta i zaštititi prodor slane vode. Ovu smjelu tvrdnju moramo potkrijepiti nalazima koji govore o tipu naplavina, morenskog ili jezerskog tipa(?). Nedavno je otkriveno da se prije 65.000 god. proradio mega vulkan koji je bio presudan za početak ledenog doba. Stoga je logično i da se zaključi kako je trebalo zaštititi količine vode koje nisu bile zaprljane sumpornom kiselinom i pepelom, koji su se nalazili u ledu.

Eto odgovora koji navodi na opravdanost građenja nepropusnih slojeva kod naših formi piramide koji su morali spriječiti utjecaj mješanje vode iz vana i sačuvane vode unutar zdanja. Očito da je to učinjeno slojevima izlivenog betona, lapora i laporovite gline.

Istraživanjem je utvrđeno da se na sondi br.5 odvija neobična aktivnost raspada organske materije unutar objekta. Možda su to fluorni ostaci, od nekada, sačuvane vode. *Istraživanjem se došlo do mjesta na kom se osjeća neki zagonetni miris i šumovi izlazećih plinova. To mjesto je poznato u narodu kao » smrdan«.* Međutim ,*interesantno je i to, da se kod istraživanja nafte pojavljuju ugljikovodonici neugodnog mirisa a ta mjesta nazivaju“ smrde“.* Navedeno mjesto se uvijek zaobilazilo.

Prema tome, konstrukcija objekta je takva da ju je trebalo prilagoditi potrebama sigurnosti i dugovječnosti, što je i postignuto.

Karakter sjeverne strane tačno definiše istostranični trougao, stranice od 365 m, bez obzira na prisutna klizišta i male deformacije ivica,krivudanje...

Zapadna strana je izuzetno prilagođena prirodnom okolišu.

Istočna strana je erodirana i pokazuje prilagođenu potrebu prirodnoj formaciji objekata .

Južna strana pokazuje prilično dobro očuvanu formu ali nema ništa više od polovine ivice, te pokazuje doradu prirodnog objekta velikom količinom zemlje i kamena koje nije sa lica mjesta.

Deformacija ivice J-I i njen nedostatak od polovine, (bar se sad vidi), govori da je *južna strana rađena kao protuteg pritisku sjeverne strane.*

Kako nazvati tu doradu?

Svakako genijalnošću graditelja da sa nanešenim materijalom osigura stabilnost cijelog objekta, odnosno dijela koji se nalazi iznad platoa. Ako se pogleda ivica I-J vidljiva je stvarna deformacija, postojanje (prisustvo) grbe koja ide neposredno ispod vrha. Ako se povuče linija pod uglom sjeverne strane, onda se da zaključiti da je debljina sloja na ivici I-J debela više od 20 m i ne može biti predmet vještačkog stvaranja forme, nego vještački stvorenog protutega, sjevernoj strani. Ako je urađena forma objekta stvarno pravilna, onda ispada da je nabačena količina zemlje i kamena izuzetno velika. Međutim kad se sagleda veličina posla koji je urađen, onda se da zaključiti da je posao bio izuzetno veliki, sa građevinskog aspekta. Prema vidljivom, kroz detaljnu analizu dosadašnjih istraživanja, za **sada se može pretpostaviti da je samo sjeverna strana imala karakter graditeljskog vještačkog objekta** dok su istočna i južna strana prilagođene prirodnim objektima okoline. Do sada nije utvrđeno postojanje blokova betona dalje od ivica. Na osnovu toga ovakva tvrdnja je i zasnovana.

U ovom momentu, može se tvrditi da su postojeće ivice samo rešetkasti oblik konstrukcije objekta, sa bočnim klinovima protiv klizanja ivice na dole. Ivice moraju imati oblik pravougaonika sa smaknutim krovijem ka sredini. Danas mi vidimo samo krovijem. Gotovo da sam siguran da su urađene od pješčara, presvučenog debelim slojem betona. Ivica J-Z

inače i ne postoji. (*Statički možda i nije bila potrebna graditeljima zbog okolne konfiguracije terena i dobre bočne sile kontra pritiska okoline*).

Prema tome, objekat je teoretski definisan sa našeg aspekta. Geološki je teoretski definisan sa stanovišta šire paleosredine, okoline.

Unutrašnjost objekta ostaje da se geološki i arheološki riješi, tj. detaljnim geološkim radovima, dubinskim bušenjem, odnosno seizmičkim snimanjem prilagođenom terenu i potrebama, koji će nam dati značajne rezultate, te uklapanjem otkrivenih pozicija i artefakata u okviru cjelokupnog područja.

Sve navedeno zaključio sam prema detaljnom posmatranju objekata, posmatranju i analizi dostupnih snimaka, postojećih sondi i nekim ličnim zaključcima dobijenim u neformalnim razgovorima fragmentarnog karaktera, meni dostupnih, zaključaka prisutnih stručnjaka pri početku i kraju posjete, u proteklom periodu istraživanja.

Zaključci su strogo lični i ne predstavljaju ništa drugo do zaključke na osnovu percepcije anomalija terena i još nepotpunih izvještaja.

S toga ih treba posmatrati kao sintezu razmišljanja, stvarnog stanja sa terena i ličnog rasuđivanja na osnovu fragmentarnih podataka dobijenih prije potpunog izvještaja ljudi iz adekvatne struke.

Visoko 07-08-06.g.

Goran Čakić